

S&S 2023/103

Hof Arnhem-Leeuwarden, 18 juli 2023

Korte verjaringstermijn bij aanvaring met tragische gevolgen

In *de Beursbengel* nr. 913 van april 2022 schreef ik al over het vonnis van de Rechtbank Midden-Nederland naar aanleiding van een aanvaring op de Vinkeveense Plassen waarbij een speedboot in aanvaring is gekomen met een sloep met vier vrienden. Twee vrienden aan boord van de sloep komen om het leven en een derde vriend lijdt schade. De bestuurder van de speedboot (de stuurman) wordt voor zijn aandeel in het ongeval strafrechtelijk vervolgd en vervolgens veroordeeld. De rechter stelt vast dat de stuurman schuldig is aan dood door schuld meermalen gepleegd. Ook stelt de strafrechter vast dat het aan de schuld van de stuurman te wijten is dat een vaartuig onbruikbaar wordt gemaakt terwijl daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat. En ten slotte wordt vastgesteld dat de stuurman zich schuldig heeft gemaakt aan het opzettelijk niet-nakomen van de verplichting tot hulpverlening die een schipper heeft. De strafrechter heeft de stuurman veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar en ook nog eens tot een ontzegging van de vaarbevoegdheid van vijf jaar.

Een van de vrienden die aan boord van de sloep was heeft zich als benadeelde in de strafprocedure gevoegd en in die procedure materiële en immateriële schadevergoeding van de stuurman gevorderd. Het voordeel van een dergelijke vordering in een strafprocedure is dat de overheid, indien de rechter tot een toewijzend vonnis komt, de incasso op de veroordeelde op zich neemt en ook het incassorisico draagt. Maar de strafrechter wijst de vordering van de benadeelde niet helemaal toe. Nadat de strafprocedure is afgelopen, stelt de benadeelde een civiele vordering in.

Het BW kent een korte verjaringstermijn van twee jaar voor aanvaringsschades. Maar in de civiele procedure beroept de stuurman zich erop dat de vordering inmiddels zou zijn verjaard. De verjaringstermijn voor dergelijke vorderingen is twee jaar, terwijl de algemene verjaringstermijn vijf jaar bedraagt. De Hoge Raad heeft in het zogenoemde *Zwartemeer-arrest* beslist dat deze korte verjaringstermijn van twee jaar voor aanvaring voortgaat op de algemene verjaringstermijn van vijf jaar die van toepassing is op onrechtmatige daad. De Hoge Raad heeft dat herhaald in het arrest *Liander/KWS*. De rechtbank beslist dan ook dat de vordering van de benadeelde verjaard is.

Appelprocedure

De benadeelde laat het er niet bij zitten en stelt hoger beroep in tegen het door de rechtbank gewezen vonnis. Centraal in de hogerberoepprocedure staat de vraag of de termijn van aanvaring van twee jaar exclusief van toepassing is, of dat er een beroep kan worden gedaan op de lange termijn. Anders gezegd is de vraag of de aanvaringsregeling exclusieve werking heeft ten opzichte van de aansprakelijkheidsregeling ten gevolge van strafbare feiten. Het slachtoffer baseert zijn vordering immers op artikel 6:162 BW, het onrechtmatig handelen van de stuurman, en beroept zich op de lange termijn van art. 3:310 lid 4 BW. Dat artikel bepaalt dat indien de gebeurtenis waardoor schade is veroorzaakt een strafbaar feit oplevert, de rechtsvordering tot vergoeding van de schade tegen de dader niet verjaart, zolang het recht op strafvordering (vervolgning) kan worden ingesteld of de dader is overleden.

Het hof stelt allereerst vast dat de hoofdregel bij samenloop is dat deze regelingen cumulatief van toepassing zijn, tenzij de wet anders voorschrijft of onvermijdelijk meebrengt. Het hof kijkt vervolgens naar het arrest van de Hoge Raad van 15 juni 2007 (*Zwartemeer*) over de samenloop van onrechtmatige daad en aanvaring. Het constateert dat uit de omstandigheid dat voor een vordering tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad een langere verjaringstermijn geldt dan voor een vordering tot schadevergoeding uit aanvaring, onvermijdelijk volgt dat de korte termijn van toepassing is, omdat deze korte termijn anders in de praktijk geen werking heeft en de wettelijke bepaling met betrekking tot die korte verjaringstermijn dan ook als ongeschreven kan worden beschouwd.

Vervolgens stelt het hof dat artikel 3:310 lid 4 BW is ingevoerd om slachtoffers en nabestaanden van een strafbaar feit een betere positie te geven. De verlenging van de verjaringstermijn is dan ook gebaseerd op de billijkheid. De belangen van het slachtoffer om zijn vordering geldend te maken wegen zwaarder dan die van de aansprakelijke partij, ook omdat het vaak gaat om situaties waarbij de dader het slachtoffer opzettelijk leed en schade heeft toegebracht.

De korte verjaringstermijn van het aanvaringsrecht is gebaseerd op verdragsrechtelijke bepalingen en de ratio is volgens het hof enerzijds gelegen in de omstandigheid dat het in het algemeen moeilijk is om na lange tijd de toedracht van een aanvaring vast te stellen en anderzijds in het feit dat de hoge preferentie van aanvaringsvorderingen zich slecht verdraagt met het lang laten voortbestaan

van onzekere, op het schip verhaalbare aanvaringsvorderingen.

In dit geval is de toedracht van het ongeval echter heel duidelijk. De stuurman is, na te hebben gedronken, met zeer hoge snelheid in plané en zonder verlichting over de Vinkeveense Plassen gaan varen. Hij heeft de sloep met de vier vrienden niet gezien en is met de sloep in aanvaring gekomen. Het is aan de schuld van de stuurman te wijten is dat twee van de vier mannen in de sloep zijn overleden en dat hij opzettelijk zijn verplichting om hulp te verlenen aan de sloep en de opvarenden niet is nagekomen en is doorgevaren. Hierdoor heeft de stuurman een posttraumatische stressstoornis veroorzaakt bij de benadeelde.

Het hof beslist dat in dit specifieke geval de benadeelde een beroep toekomt op de lange verjaringstermijn van artikel 3:310 lid 4 BW en niet alleen op de korte tweejaarstermijn voor het aanvaringsrecht. Anders dan de rechtbank, beslist het hof dat de vordering niet is verjaard.

Commentaar

De beslissing is billijk. Het zou wrang zijn als het slachtoffer met lege handen zou komen te staan.

Zolang het gaat om termijnen uit de Nederlandse wet heeft de rechter ook veel ruimte. Die ruimte is beperkter als een verdrag van toepassing zou zijn. In dit geval loopt het in appel goed af voor de benadeelde, maar het blijft zaak om rekening te houden met de korte termijnen die bij vervoer en aanvaringen (vrijwel altijd) gelden.

De hier besproken jurisprudentie is afkomstig uit S&S (Aflevering 10; 2023), Kluwer B.V., Postbus 23 (7400 GA) Deventer.

Mr. V.R. (vincent) Pool
De auteur is advocaat en partner bij Van Traa
Advocaten te Rotterdam.